

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Irodalomtudományi Intézet
1118 Budapest, Ménesi út 11-13.
Telefon: 279-2776
Telefax: 385-3876

IRODALOM, MŰVÉSZET, BAROKK REPREZENTÁCIÓ ESTERHÁZY PÁL UDVARÁBAN

Tudományos konferencia Kőszegen 2013. május 22–25.

(1. körlevél)

Az MTA BTK Irodalomtudományi Intézetének és az egyetemek régi magyar irodalmi tanszékeinek szervezésben megrendezendő hagyományos régi magyar irodalmi és művelődéstörténeti konferencia jövőre Esterházy Pál barokk művészetpártolásával foglalkozik, megemlékezve a nádor halálának 300. évfordulójáról. A 17. század magyar főúri kultúrájának kiemelkedő pártfogója maga is alkotóművész volt, mecénatúráját is kreatív módon irányította, szervezte. Méltó, maig ható példája lehet a különböző tudományzakok és művészi ágak együttműködésének, együttműködésének és egymásra utaltságának.

Az Esterházy-udvar barokk sokféleségének megfelelően konferenciánk is több felől közelít majd a mecénás személyiségéhez, érdeklődési köreihez, művészet- és irodalomtörténetének mélyre nyúló kulturális forrásaihoz és hatásaihoz. A hosszú életű Esterházy Pál a kultúra és a művészet több korszakváltásának is tanúja volt, működésére nemigen alkalmazható a „barokk” leegyszerűsítő kategóriája. A barokk fogalmának értelmezése ma is elméleti viták keresztjében áll. Esterházy Pál életműve talán hozzásegít ennek a sokrétű, ellentmondásos, ám megkerülhetetlen stílus- és kortörténeti kategóriának az újraértelmezéséhez.

Elképzeléseink szerint maga az író-költő Esterházy áll majd a figyelem középpontjában. Értékes részlettanulmányok ugyan készültek már, ám az irodalomtörténet még nem rajzolta meg a saját, átfogóan igényes Esterházy-képét. Nyilvánvaló, hogy újra szóba kerül Esterházy viszonya a kor többi írói nagyságához, Pázmányhoz, Zrínyihez és Gyöngyösihez.

Esterházy Pál világában különös jelentősége volt a különböző, egymást át- meg átjáró kultuszoknak, különösképpen a Mária-kultuszoknak. Esterházy számára a vallás, a haza, az „ősök”, a család, az uralkodóház, valamint saját maga is mint hős, műgyűjtő és államférfi különféle kultuszok tárgya volt. A művészettörténet-írás sokkal előrébb jár az Esterházy-mecénatúra kutatásában, mint az irodalomtörténet, így irodalomtörténetünknek meg kell ismerniük azokat az alapvető eredményeket,

amelyeket az Esterházy-kincstár, a legendás „Kunstammer”, az ősgalériák, az építészeti mecenatúra, a főúri reprezentáció kutatói az elmúlt években e tárgyban létrehoztak.

Hasonlóan fontos kiadványok és elemzések láttak napvilágot a zenekutatók műhelyében. A méltán híres *Harmonia Caelestis*ről már régen kimutatatták, hogy nem eredeti alkotás, de a magyar zenei élet és a magyarországi zenetörténet jellegzetes és maradandó dokumentuma. A zeneértő Esterházy Pál jobb megismerése természetesen az író és a költő jobb megértéséhez is elvezethet.

Esterházy Pál a kor magyar történelmének egyik nagy hatású formálója volt, érthető, hogy személyével, udvartartásával, birtokszerzéseivel, -gazdálkodásával, politikai szerepével (pl. a török háborúkban, a Wesselényi-összeesküvés során, majd a kuruc időkben) a történelem kutatói folyamatosan foglalkoznak. Őtőlük várjuk azoknak az alapvető, országos jelentőségű változásoknak a jobb megismerését, amelyek révén a művészetpárolás aspektusai is új fényt kaphatnak.

2012-től az MTA BTK bekapcsolódott a reformáció 500 éves évfordulójára készülő, Refo500 elnevezésű, nagy nemzetközi projektbe. Mostantól fogva minden régi magyar irodalmi konferenciánk egyben Refo500 rendezvény is. Ezzel valójában a Klaniczay-örökség lényegéhez kerülünk közelebb, nevezetesen, a régi magyar irodalom kutatási eredményeinek feltétlen nemzetközi promóciójához. Biztató számunkra, hogy ebbéli törekvésünket az intézményes háttér átrendeződése is igazolja, az MTA BTK interdiszciplináris intézeti rendszere is támogatja ezt a szakmai, tudománytörténeti és arculati átalakulást.

Esterházy Pál természetesen nem volt protestáns, de a Refo500 nem is csupán a reformációt kutatja, hanem a reformáció kihívásaira adott válaszokat is. Ezekről, az Esterházy-udvar vallási teréről, toleranciájának, nyitottságának határaitól szól majd a konferencia idegen nyelvű szekciója, a Refo500 speciális programjaként, amelyre neves külföldi előadókat – többek közt az ausztriai Esterházy Privatstiftung kutatóit – várunk Kőszegre.

Az előadásra jelentkezőktől rövid szinopszist kérünk. A felolvasások időkerete húsz perc, ezt csak indokolt esetben, illetve felkérés alapján lehet túlhaladni. A jelentkezéseket és a szinopsziszokat a konferencia tudományos titkárához, Ács Pálhoz kérjük eljuttatni 2012. december 31-ig az alábbi emailcímmre: acspali@gmail.com, illetve a konferencia szervező titkárához, Sántha Terézhez, emailen: terez@iti.mta.hu, vagy Sántha Teréznek címezve az Intézet postacímére (1118 Budapest, Ménesi út 11–13.). A szervezőbizottság fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett témajavaslatok közül választhasson. A konferencia résztvevőitől az előző évek gyakorlatának megfelelően 2500 forint (egyetemi hallgatóknak és doktoranduszoknak 1000 forint) részvételi díjat fogunk kérni, ezt a regisztrációkor kell majd befizetni. A szálláslehetőségekről, azok költségeiről és más tudnivalókról következő körlevelünkben adunk tájékoztatást.

Budapest, 2012. november 20.

Ács Pál MTA BTK ITI
a konferencia szervező titkára

Jankovics József MTA BTK ITI
osztályvezető

Tóth Zsombor MTA BTK ITI
tudományos titkár,
Contact Person for REFO500